

Особливістю проведених розрахунків є не тільки визначення еталонних значень показників, але й установа їх відносної значимості в загальній сукупності, що забезпечує зведення локальних оцінок у єдине ціле. Для цього пропонується використати методи детермінованої комплексної порівняльної оцінки. Якщо в результаті об'єднання підприємств зміна числа Y займає вказаний діапазон, то цьому відповідає вихідний ефект інтеграції.

Порівнюючи розраховані показники підприємств до і після злиття, можна зробити висновок чи є створення вертикально інтегрованої компанії ефективним або, навпаки є недоцільним (табл. 2).

Таблиця 2

Перевищення значення Y після злиття в порівнянні з сумарним числом до злиття у:	Результат інтеграції
– 1,5–2 рази	Неефективна
– 3–5 разів	Слабоефективна
– 6 разів	Найбільш ефективна

Отже, дана методика має ряд переваг: враховує галузеві особливості металургійних підприємств та характеризує результат інвестицій в утворення вертикально-інтегрованих компаній.

У перспективах подальших розвідок дослідження доцільності використання програмно-цільового підходу в управлінні інвестиційним розвитком металургійних вертикально-інтегрованих компаній в нинішніх умовах господарювання.

Література

1. Черваньов Д. М. Управлінські складові здійснення інвестиційної діяльності на підприємствах України / Д. М. Черваньов, П. В. Кухта // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 11. – С. 85–87.
2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. – К. : ИТЕМ ЛТД Юнайтед ; Лондон : Трейд Лимитед, 1995. – 447 с.
3. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій : затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій (АПЗБПО) від 23.02.1998 р., № 22 // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18–28.
4. Про затвердження положення “Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації” [Електронний ресурс] : Наказ Мінфіну України, Фонду держмайна України від 26.01.2001 р., № 49/121. – [http : // zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua).
5. Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків [Електронний ресурс] : положення НБУ від 6.07.2000 р., № 279. – [http : // zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua).
6. Про затвердження “Методики оцінювання роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо залучення інвестицій, здійснення заходів з поліпшення інвестиційного клімату у відповідних галузях економіки та в розрізі регіонів, рейтингової оцінки інвестиційної привабливості галузей, регіонів та суб’єктів господарювання і відповідної форми звіту” [Електронний ресурс] : наказ Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України від 25.03.2004 р., № 115. – [http : // zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua).
7. Крупка Я. Д. Облік і аналіз інвестиційної діяльності підприємств : методологія та організація [Електронний ресурс] : автореф. дис... д-ра екон. наук / Я. Д. Крупка ; Терноп. акад. народ. госп-ва. – Тернопіль, 2002. – 32 с. – [http : // dissert.com.ua](http://dissert.com.ua).
8. Дамодаран А. Инвестиционная оценка. Инструменты и техника оценки любых активов ; пер. с англ. / А. Дамодаран. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. – 1342 с.

УДК 330.322(477.43)

Л. І. ОВДІЙ, Я. А. НЕКРАСОВА
Хмельницький національний університет

ОЦІНКА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проведено аналіз динаміки капітальних інвестицій за видами економічної діяльності, джерелами фінансування, динаміка освоєння інвестицій по галузях народного господарства Хмельницької області.

The article includes an analysis of the dynamics of capital investment by economic activity, funding sources, the dynamics of investing in industries Khmelniutskiy region.

Інвестиції відіграють центральну роль в економічному процесі, вони визначають загальний ріст економіки. В результаті інвестування засобів виробництва в економіку регіону збільшуються обсяги виробництва, росте прибуток, розвиваються та йдуть вперед в економічній конкуренції галузі та підприємства, що найбільше задовольняють попит на ті чи інші товари та послуги. Отриманий приріст прибутку частково знову накопичується, проходить подальше збільшення виробництва, процес повторюється безперервно. Таким чином, інвес-

тиці, що утворюються за рахунок прибутку, в результаті його розподілу самі обумовлюють його ріст, розширене відтворення. Причому, чим ефективніші інвестиції, тим більший ріст прибутку, тим значніші абсолютні розміри накопичення, які можуть знову бути вкладені в виробництво в даному регіоні. При достатньо високій ефективності інвестицій приріст прибутку може забезпечити підвищення частки накопичення при абсолютному рісті споживання.

Інвестиції є одним із найвагоміших чинників економічного зростання. Вивчення її динаміки, взаємозв'язків, варіацій та інших структурних зрушень є доцільним за для розробки глибокої обґрунтованої зовнішньої та внутрішньої інвестиційної стратегії. Реалізація регіональної політики визначається системою заходів правового, фінансово-економічного та організаційного характеру. Одним із важелів економічного забезпечення розвитку регіонів є використання прямих державних інвестицій на реалізацію різних проектів місцевого значення. Як зазначено у проекті концепції державної регіональної політики, таке використання прямих інвестицій є одним із інструментів досягнення цілей сталого розвитку регіонів, і зокрема, економічного зростання.

Значення інвестиційних ресурсів у розвитку регіонів нині зростає внаслідок дії об'єктивних економічних причин, наприклад: послаблення впливу таких чинників, як збільшення експорту, імпортозаміщення, що довели свою значущість для розбудови економіки регіонів, однак вплив яких поступово обмежується. Для закріплення позитивних тенденцій, модернізації промислового виробництва необхідно є пошук нових джерел стабільного зростання. Відновити конкурентні позиції регіонів на внутрішньому та зовнішньому ринках можливо через збільшення потоку інвестицій і надання йому спрямованого розвитку. Крім того, без зацікавлення потенційних інвесторів у розширенні об'єктів капіталовкладень неможливо вирішити завдання формування нових господарських зв'язків, підвищення добробуту громадян.

Виняткова роль у цьому процесі відводиться розподіленню капіталовкладень по регіонах як способу посилення ділової активності. Основні засоби, як одна із складових національного багатства по Хмельницькій області з кожним роком зростають і особливо високі темпи їх зростання характерні для останнього звітного року. Так, в 2008 р. їх величина складала 53078 млн грн, що на 13469 млн грн більше, ніж в попередньому році.

Капітальні інвестиції, тобто інвестиції в основний капітал та інші необоротні матеріальні активи стабільно зростають починаючи з 2005 року, хоча доля фінансування за рахунок коштів державного бюджету складає досить незначну величину і ця частка з кожним роком зменшується. Якщо у 2005 році частка бюджетного фінансування складала 8,4 %, в 2006 році – 8,2 %, в 2007 році – 5,45 %, то в 2008 році лише 4,36 %, тобто за останні 4 роки зменшилася майже в 2 рази. Таким чином за останні роки відбувалося збільшення державних капітальних вкладень в абсолютній величині при зменшенні їх питомої ваги.

Прямі іноземні інвестиції в цілому в область на початок 2009 року склали 137309,5 тис. дол. США, що більше, ніж в попередньому році на 83026 тис. дол. США або на 6,44 %. Найбільші прямі іноземні інвестиції надходили з країн Азії і на початок 2009 року склали 66472,7 тис. дол. США, дещо менше з країн Європи – 50001,3 тис. дол. США. Іноземними інвесторами країн СНД були Азербайджан – 6,8 тис. дол. США, Молдова 516,2 тис. дол. США та Російська федерація – 7732,7 тис. дол. США.

За останні 5 років для економіки Хмельницької області характерним було поступове нарощування обсягів інвестування. Так, за 2008 рік обсяг освоєних капітальних інвестицій становив 5,4 млрд грн (2005 р. – 1,8 млрд грн, 2006 р. – 2,4 млрд грн, 2007 р. – 3,6 млрд грн). Незважаючи на загальне збільшення капітальних інвестицій, їх структура за напрямками освоєння залишається майже незмінною: переважну частку в них (89,2 %) становили інвестиції в основний капітал, решта спрямовані на поліпшення об'єктів (капітальний ремонт) – 9,0 %, інші необоротні матеріальні активи – 0,9 %, нематеріальні активи – 0,4 %, формування основного стада – 0,5 %.

Обсяг інвестицій в основний капітал (капітальних вкладень) становив 4,8 млрд грн, що на 19,4 % більше, ніж в 2007 році. Частка Хмельниччини в загальнодержавному обсязі інвестицій в основний капітал складає 2,1 %, що на 0,4 відсотковий пункт більше, ніж у 2007 році. За даними рис. 1 можна прослідкувати динаміку обсягів інвестицій в основний капітал по Хмельницькій області за останні 7 років.

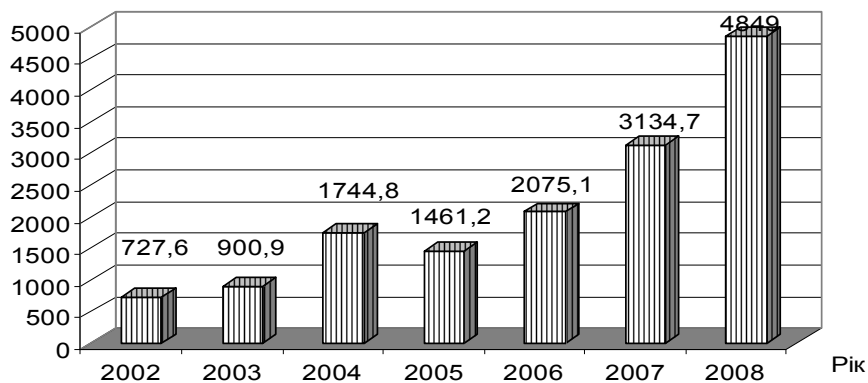

Рис. 1. Обсяги інвестицій в основний капітал у фактичних цінах, млн грн

Як видно з рисунку протягом 2002–2008 років спостерігається стабільне збільшення обсягів інвестицій в основний капітал за виключенням 2005 року, коли обсяги інвестицій зменшилися в порівнянні з попереднім роком на 843,9 млн грн. У 2008 році в порівнянні з 2002 роком обсяг інвестицій в основний капітал по Хмельницькій області зріс в 6,8 рази, що є досить високим результатом інвестиційної активності, який сприяв економічному росту.

Таким чином, у 2008 році підприємствами та організаціями всіх форм власності за рахунок джерел фінансування освоєно 4,9 млрд грн інвестицій в основний капітал. Це на 54,7 % більше, ніж у 2007 році. Загалом, за останні три роки (2006–2008 рр.) обсяг інвестицій в основний капітал в абсолютних величинах зростає найбільш високими темпами.

Індекси інвестицій в основний капітал до попереднього року носять нестабільний характер (рис. 2).

Рис. 2. Темпи зростання інвестицій в основний капітал та валового регіонального продукту (відсоток до попереднього року)

Найбільший темп їх зростання відмічається в 2004 році – 163,9 %, а в 2005 році індекс інвестицій знизився проти попереднього року на 93,7 % (163,9–70,2). Починаючи з 2006 року індекс інвестицій в основний капітал по області в цілому зростає на протязі двох років і дещо знижується в 2008 році, досягнувши рівня 2003 року.

Валовий регіональний продукт (ВРП) у ринкових цінах визначається як сума валової доданої вартості усіх видів економічної діяльності в основних цінах, включаючи чисті податки на продукти. Індекс валового регіонального продукту носить відносно стабільний характер, але за останні три роки знизився з 104,2 % до 100,5 %. Таким чином, за останні три роки індекс інвестицій по області перевищує темпи зростання ВРП майже на 19 %. Приріст інвестицій в основний капітал у 2008 році досягнуто у 15 районах області. Найбільш активно освоювались капіталовкладення у м. Славути та Кам'янець-Подільському, Старосинявському, Новоушицькому та Старокостянтинівському районах, де їх обсяги зросли порівняно з відповідним періодом попереднього року більш, ніж у 2 рази та перевищили загальнообласний рівень.

Власні кошти підприємств та організацій залишилися найвагомим джерелом фінансування капіталовкладень і їх величина зросла з 1189,0 млн грн у 2006 році до 2786,8 млн грн у 2008 році, тобто збільшилася на 1597,8 млн грн. У 2008 році освоєно понад половину капітальних вкладень (2,8 млрд грн або 57,5 %) лише за рахунок власних коштів підприємств та організацій.

Незначними є вкладення держави та органів місцевого самоврядування області у розвиток економіки та соціальної сфери регіону, про що свідчить низька питома вага коштів державного та місцевого бюджетів. Капітальні вкладення з державного бюджету у 2008 році становили 0,2 млрд грн або 3,9 %, що на 1,1 відсотковий пункт менше, ніж у 2007 році, місцевого бюджетів, відповідно, 0,1 млрд грн або 2,9 %. За останні 4 роки помітно зросли інвестиції за рахунок кредитів банків і в 2008 році вони склали 898,8 млн грн, або 18,54 %, що більше в порівнянні з 2006 роком на 611,9 млн грн або на 4,71 %.

За видами економічної діяльності найвагомішу частку у 2008 році (32,19 % або 1560937 тис. грн) усіх інвестицій в основний капітал спрямовано на розвиток промислового виробництва, з них 1117210 тис. грн або 71,45 % освоєно на підприємствах обробної промисловості. Інвестиційно-привабливими залишаються підприємства харчової промисловості та переробки сільськогосподарських продуктів, де інвестиції складають 1222182 тис. грн, що більше в порівнянні з 2006 роком в 5,5 рази. Більше, ніж п'ята частина всіх інвестицій припадає на операції з нерухомим майном, орендою та наданням послуг підприємцям.

Розглядаючи індекси інвестицій за останні два роки слід відмітити, що в цілому по області індекс інвестицій до попереднього року знизився на 11,1 %. У розрізі видів економічної діяльності по сільському господарству, мисливству та лісовому господарству індекс інвестицій за останні два роки зріс в 1,66 рази, по про-

мисловості на 19,1 %, в освіту – в 1,9 рази. В той же час по більшості видів економічної діяльності в 2008 році індекс інвестицій знизився, а саме: по будівництву з 132,7 % до 92,1 %, торгівля та ремонт автомобілів та побутової техніки з 146,2 % до 101,2 %.

За 2008 рік суттєво скоротилися обсяги інвестицій в діяльність транспорту та зв'язку. Якщо в 2007 році інвестиції в основний капітал по транспортній галузі склали 503255 тис. грн, то в 2008 році зменшилися майже на половину. Обсяги інвестицій та їх структура в основний капітал за відтворювальною структурою по області свідчать, що найбільше інвестицій в 2008 році було вкладено в промисловість – 1427098 тис. грн, з яких 46,4 % було спрямовано на технічне переоснащення і реконструкцію діючих підприємств і 53,1 % на нове будівництво. Для порівняння відмітимо, що в 2006 році освоєні інвестиції в промисловість склали 702872 тис. грн, в 2007 році – 880680 тис. грн, тобто за останні три роки збільшилися більше, ніж в 2 рази, що дало можливість Хмельницькій області нарощувати економічний потенціал. Якщо аналізувати основні складові галузей промисловості, то 72,17 % або 1029933 тис. грн інвестицій було освоєно в переробній галузі, з яких більше половини коштів було направлено на будівництво нових підприємств або реконструкцію діючих.

У добувній галузі промисловості майже половина інвестицій, а саме 47,6 % було використано на підтримку діючих потужностей. Це єдина галузь промисловості в 2008 році, яка спрямувала значні кошти на точні ремонти, а не на модернізацію виробничих потужностей.

Друге місце по освоєнню інвестицій припадає на сільськогосподарське виробництво – 1192,1 млн грн, з яких 54,3 % були вкладені в технічне переоснащення та реконструкцію діючих підприємств, що складає 648,8 млн грн.

Аналізуючи розподіл інвестицій за напрямками слід відмітити, що найбільша частка освоєних коштів в технічне переоснащення та реконструкцію діючих підприємств припадає на рибальство та рибацтво – 100,00 %, на другому місці – лісове господарство – 86,4 %, а найменше інвестицій по даному напрямку освоєно в діяльності пошти за зв'язку, лише 13,8 %. У той же час за напрямком будівництва нових та розширення діючих підприємств найбільша доля освоєних інвестицій по Хмельницькій області припадає на галузь транспорту та зв'язку – 66,7 % або 179340 тис. грн, в тому числі на діяльність пошти та зв'язку 64331 тис. грн, що складає 86,2 %.

Це пояснюється тим, що зв'язок в теперішній час для розвитку телекомунікаційних мереж повинен базуватися на використанні новітніх технологій, які відповідають міжнародним стандартам, враховувати необхідність технологічної взаємодії всіх мереж при наданні телекомунікаційних послуг, забезпечити підвищення ефективності їх функціонування. Сучасні системи зв'язку, що базуються на методах передачі цифрової інформації, повинні забезпечувати більш якісний та надійний зв'язок, бути конкурентоспроможними на міжнародному рівні. А це можливе лише при впровадженні нового обладнання та нових технологій.

З нашої точки зору недостатньо освоєно коштів в такій галузі як будівництво, хоча їх обсяги за останні два роки зросли з 39671 тис. грн у 2007 році до 60134 тис. грн у 2008 році, тобто збільшилися на 20463 тис. грн. І хоча в будівництво нових підприємств та розширення діючих в галузі будівництва частка освоєних інвестицій зросла з 18,2 % у 2007 році до 28,4 % у 2008 році, ми вважаємо, що такий приріст на зможе забезпечити необхідне оновлення такої важливої галузі на сьогоднішній день.

Таким чином, проведений аналіз свідчить, що Хмельницька область з кожним роком нарощує обсяги інвестицій, але основна частина їх здійснюється за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб. Обсяги надходження коштів не є достатніми для розширеного відтворення, модернізації виробництва, покращення добробуту населення. Тому для вирішення даного завдання необхідно залучати додаткові кошти інвесторів і розподіляти їх у відповідності з інвестиційною привабливістю районів області.

Література

1. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2008 рік. – Хмельницький, Головне управління статистики у Хмельницькій області. – 2009. – 444 с.

УДК 65.018

М. О. ПАНЧЕНКО, С. П. ГОЛУБЕНКО
Одеський національний політехнічний університет

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ TQM В УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЯХ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Стаття присвячена визначенню основних проблем впровадження концепції загального управління якістю (TQM) на українських підприємствах, виявленню причин розвитку негативних факторів, а також аналізу їх наслідків для України. Розглянуто сучасну політику держави відносно філософії якості, проведені заходи щодо її поліпшення. У статті також запропоновано варіанти вирішення виявлених проблем, наведено додатковий інструментарій закріплення концепції TQM у діяльності компанії.

The article is devoted to the determination of basic problems of introduction of conception of total quality (TQM) management on the Ukrainian enterprises, exposure of reasons of development of negative factors, and also analysis of